ONZE HALTES ONDERWEG

1. Eénenboom
2. Kerkhof van Schaarbeek
3. Da Vinci-bedrijventerrein
4. Woluweveld
5. Eénenboom

DEFENSIE - TOUR – DÉFENSE 12/09: HET VERSLAG(JE)

Door Marie Couteaux, Steyn Van Assche en Maya Maes

Dit verslag is naar onze gewoonte uitzonderlijk kort van stof. Niet omdat er weinig valt te schrijven maar omdat het een aanvulling is op het video-verslag. Dat kan je vinden op het YouTube-kanaal van BRAL

Vooraleer we van start gaan, brengen we nog even in herinnering waarom we nu alweer gingen fietsen in deze schemerzone tussen Brussel en Vlaanderen. Uit onze uitnodiging:

'De oude NAVO-site in Evere en de aanpalende terreinen van het Belgische leger worden binnenkort gedemilitariseerd. En zo komen er gigantische terreinen vrij knal op de grens tussen Brussel en Vlaanderen. In primeur maken Brussel en Vlaanderen nu samen plannen voor de site en de ruime omgeving ervan. Jawel, dat kan. Wat zijn ze van plan? Hoe ver staan de plannen? Wat staat er in de buurt nog allemaal te gebeuren? En zullen er inderdaad schapen grazen op het militair domein? Je komt het allemaal te weten BRAL's intergewestelijke fietstocht rond én door het prachtige militaire domein. Als dat niet exclusief is.'

BRAL CITIZENS ACTION BRUSSELS

VAN EENENBOOM NAAR 20 HECTARE BOS

Wie nieuwsgierig op zoek gaat naar beelden van het militaire domein, moeten we teleurstellen: daar mochten we helaas niet filmen. Maar tot onze verassing kweken de militairen ook maïs en staan er geen schapen maar wel paarden te grazen in de wei. Hoe dan ook: een mooi terrein met daarin enigszins verouderde woningen, militaire infrastructuur en een paar decoratieve tanks en vliegtuigen.

Onze fietstour start onder een goed gesternte in prachtig zomerweer. Een 45-tal mensen staan te popelen aan het kerkhof van Evere om erin te vliegen. We testen de zenders en ontvangers en weg zijn wij.

De kaart hieronder duidt aan waar onze gastsprekers hun toelichting hielden. Zo kan je hun interventies beter geografisch plaatsen én kan je eens zelf op stap gaan om de omgeving grondiger te verkennen.

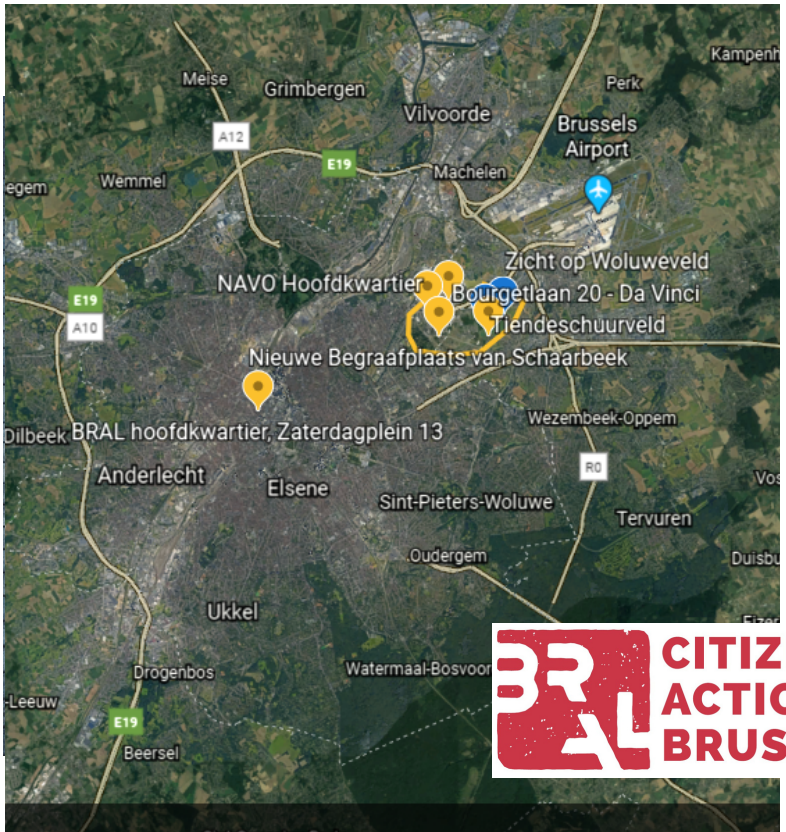

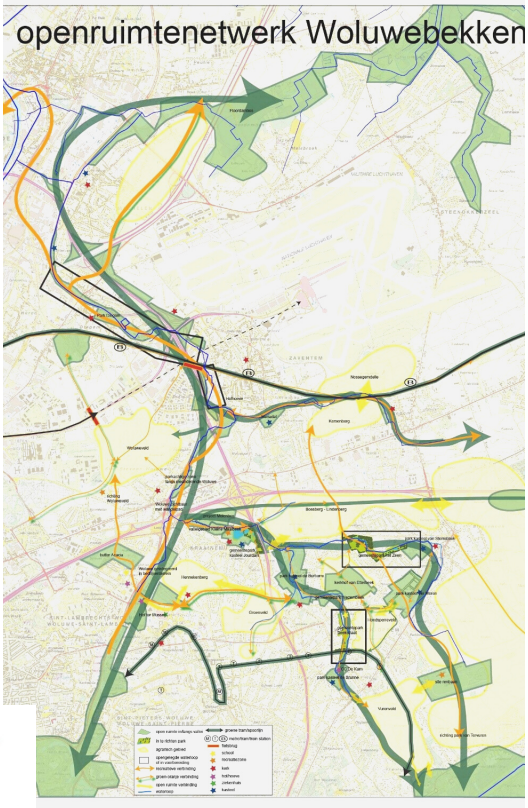

CITIZENS ACTION BRUSSELS

EÉNENBOOM BIJ TIENDESCHUURVELD IN SINT-STEVENS WOLUWE

(JAWEL WE ZIJN AL IN VLAANDEREN)

Jeroen Reyniers (Vlaamse Landmaatschappij (VLM)) schetst als inleiding de globale uitdagingen van deze grote lap grond. We staan op het scharnier van bewoning, open ruimte en de gigantische potentiële nieuwe ontwikkeling van het militaire domein waar we nu op kijken. Én ook nog eens knal op het (zachte) mobiliteitsnetwerk.

Dit is evenzeer de plek waar het (Brusselse) Gewestelijke Plan voor Duurzame Ontwikkeling een grote pijl tekende om een te versterken groene verbinding over de gewestgrenzen heen aan te duiden.

Jeroen benadrukt de noodzaak om het Richtplan van Aanleg Defensie (Sven heeft het er zo dadelijk over) te plaatsen in een ruimere visie. Deze omvattende visie kan dan de verschillende open of niet-bebouwde terreinen in de (Vlaamse) Rand met elkaar en met Brussel verbinden om zo tot een robuust ecologisch- en recreatief netwerk te komen.

Na Jeroen geeft **Sven De Bruycker (Perspective.Brussels)** ons een korte introductie op de plannen voor het gebied waar we op kijken. De Vlaamse en Brusselse gewesten werken samen aan een Richtplan van Aanleg Defensie (RPA) en een Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) voor de Defensie-site: 90ha waarvan 40 op Brussels grondgebied (Brussel-stad en Evere) en 50 op Vlaams terrein (Zaventem).

Het doel is om stadsontwikkeling (tot op 400 meter van de Leopold III-laan) te combineren met een parkbos van 45 ha aan het zuiden van de site en minimum 20 ha bos dat ontoegankelijk is voor het publiek. Daarnaast komt er ook nog een ecologisch park met stadslandbouw en activiteiten gelinkt aan educatie en ontspanning.

Het parkbos maakt deel uit van een metropolitane groene long van +/- 200 ha, uniek voor de noordelijke periferie van Brussel, met onder andere de begraafplaatsen van Brussel, Evere en Schaarbeek en de landbouwvelden van Woluweveld in Zaventem.

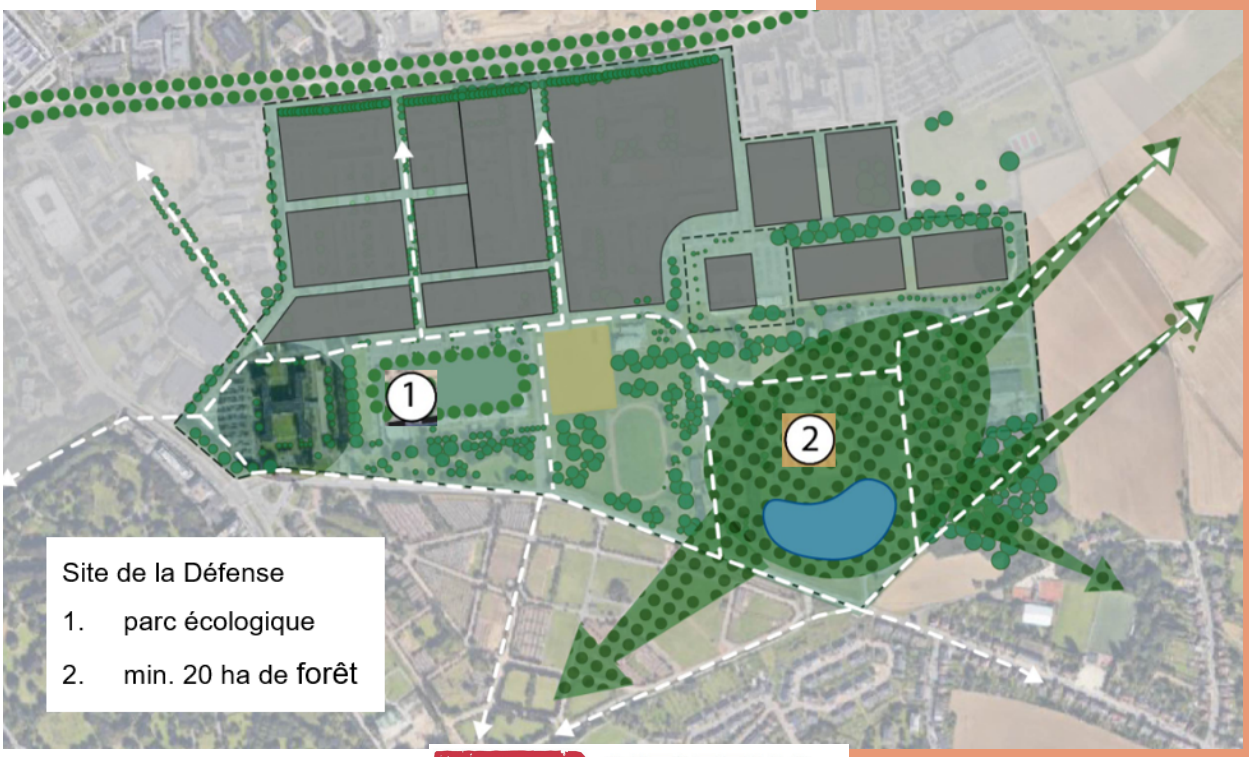

CITIZENS ACTION BRUSSELS

KERKHOF VAN SCHAARBEEK

Daarna fietsen we door de Defensie-site heen naar punt 2: het Kerkhof van Schaarbeek. We verzamelen op het grasveld naast de multi-confessionele begraafplaats.

Sven en **Veerle Van Hassel (Departement Omgeving)** lichten er de ambities van het RPA (Brussel) en het GRUP (Vlaanderen) verder toe.

We doen dat niet toevallig hier: het kerkhof zelf kan een belangrijke rol spelen in het waarmaken van die groene ambities én het zal mogelijks moeten uitbreiden. Daarvoor kijken ze naar het militaire domein aan de overkant.

Een ander ecologisch beheer en het openstellen van het domein zijn wel noodzakelijk om het deel te laten uitmaken van het grotere ecologische en recreatieve netwerk dat men op het oog heeft.

Bomen an sich zijn geen heilige koeien. Variatie in het landschap is essentieel voor de biodiversiteit.

Louis de Jaeger (Future Proof Landscape Design) legt ons uit wat de voordelen van een goed ontworpen voedselbos zijn en Bart Meuleman (Agentschap Natuur en Bos) vertelt over de 'verbossingsideeën' binnen dit project en de plaats daarvan in het grotere geheel.

Check de video!

We schrijven 'verbossing' omdat je een bos niet altijd hoeft te planten. Een bos kan er ook spontaan komen.

Nog een misverstand: bomen an sich zijn geen heilige koeien.

Variatie in het landschap - met bijvoorbeeld geleidelijke overgangen naar open grassige plaatsen - is essentieel voor de biodiversiteit.

Die biodiversiteit zou op deze plek al de hoogte in kunnen schieten door simpelweg minder het gras af te rijden. ;)

Hoog tijd om verder te fietsen echer!

CITIZENS ACTION BRUSSELS

DA VINCI-BEDRIJVENTERREIN

We stoppen op een fraai verwilderd bedrijventerrein en geven terug het woord aan Sven. We staan op de overgang van de perimeters van het Richtplan van Aanleg Defensie en dat van Richtplan van Aanleg Bordet. Daarover
werd recent nog een online bevraging gehouden.

Deze plannen zijn zeer belangrijk voor o.a. de link met Haren aan de andere kant van Leopold III-laan. De plannen voor deze laan bevatten belangrijk nieuws:

1. De tram die nu stopt aan de grens wordt doorgetrokken tot aan de luchthaven.
2. Er zou een brug over de laan gelegd worden ter hoogte van het Bessenveld om zo de fietspaden in Haren/Diegem te verbinden met het Woluweveld.

Wij duimen alvast!

Die brug zou echt knal op de grens komen te liggen. Voor wie de video bekeek: dat is op de plek waar we plots een veldweg induiken.

Er komt een fietsbrug aan het Bessenveld om de fietspaden in Haren/Diegem te verbinden met het Woluweveld.

CITIZENS ACTION BRUSSELS

WOLUWEVELD

Glooiende velden en een idyllisch bosje op een heuveltop: we verlieten pas een drukke laan met bedrijventerreinen en we zijn éénsklaps in Vlaanderen Vakantieland! We genieten van de fietsinfrastructuur en het zicht.

Jeroen zet een beetje een domper op de vreugde: deze akkers zijn in de greep van de agro-industrie (te zien aan de grootschalige maïskweek). Het blijkt niet eenvoudig het gebied ecologisch, landschappelijk of recreatief te verbeteren.

De positieve kant van het verhaal is wel dat we hier mooi op een stukje veld staan in beheer van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Na lang procederen sloot de VLM een beheersovereenkomst met een landbouwer, zodat zij het stukje grond nu kunnen optimaliseren.

Ander leuks: er liggen ferme fietspaden die je zo naar Zaventem brengen. En daar, beste vrienden van de fiets, komt er een nieuwe fietsbrug over de ring.

Glooiende velden en een idyllisch bosje op een heuveltop: we zijn éénsklaps in Vlaanderen Vakantieland!

Opvallend: ondanks de roep naar lokale, kleinschalige landbouw, zelfplukboerderijen etc., zijn deze velden daar mogelijks toch niet ideaal voor.

Ten eerste zijn er pachten die vaak nog lang lopen en dus moeilijk los te weken zijn.

Ten tweede zijn de velden ook niet optimaal gelegen om de toeloop aan volk op te vangen die zo'n initiatieven soms met zich meebrengen.

Daarvoor wordt beter gekeken naar resterende akkers in al verstedelijkte gebieden, bijvoorbeeld in Haren of Neder-over-Heembeek.

Dat is dichter bij de mensen en ineens een manier om die gronden open te houden.

CITIZENS ACTION BRUSSELS

CONCLUSIES AAN EENENBOOM

Onze centrale sprekers sluiten af met wat volgens hen de belangrijkste hinderpalen zijn om de ambitieuze plannen te verwezenlijken.

1. De militairen hebben nog altijd de grond in handen van hun immense terrein. Willen ze het voor een redelijke prijs overdragen aan de Vlaamse en Brusselse overheid? Daar is geen zekerheid over.
Vandaar dat deze (wettelijke) plannen zeer belangrijk zijn: als Defensie besluit om aan de meestbiedende te verkopen, kan die koper gelukkig niet n'importe quoi doen.
Toch wordt het in dat geval veel moeilijker voor de overheid om de kwaliteit te bewaken én het publieke karakter te garanderen.

Ontharden kost geld. Is het een optie om een en ander langzaam te laten overwoekeren?

2. Ontharden kost geld. Veel van de huidige gebouwen en wegen zouden afgebroken worden. Dat is een ongeziene en dure operatie. De overheid kan de ontwikkelaars die de vele huizen mogen bouwen hiervoor laten opdraaien. Ook dat moet ze dan onderhandelen. Is het een optie een en ander gewoon langzaam te laten overwoekeren?

3. Veel terreinen in het gebied zijn 'privé'. Er zijn niet enkel de kerkhoven die hun deuren zouden moeten openstellen opdat gebieden met elkaar gelinkt kunnen worden. Ook het groen op de bedrijventerreinen zou gelinkt moeten worden om deel uit te maken van de gewenste structuur. Ook zij moeten dus willen 'meespelen'.

4. 20 hectare bos is een heel concreet en goed voorstel. Idealiter zorgt de Brusselse overheid voor een goede connectie tussen het Brussels deel van het park en het groter natuurgebied. Bij deze een warme oproep om hiervoor te zorgen!

Heel veel dank aan de sprekers!

Jeroen Reyniers (Vlaamse Landmaatschappij),

Sven De Bruycker (Perspective.Brussels),

Veerle Van Hassel (Departement Omgeving),

Louis de Jaeger (Future Proof Landscape Design)

Bart Meuleman (Agentschap Natuur en Bos)

De officiële plannen:

Voor Brussel:
https://perspective.brussels/nl/stadsprojecten/strategische-polen/defensie-site

Het Vlaamse
GRUP zal je hier kunnen vinden:
https://grups.omgeving.vlaanderen.be/

CITIZENS ACTION BRUSSELS